

NÄRVÅRDARENS
ETISKA PRINCIPER

SUPER

F Ö R Ö R D

.....

Arbetet inom social- och hälsovården skapar en grund för ett fungerande samhälle. Närvårdarna arbetar nära klienter och patienter och deras arbete syns i och påverkar människornas vardag.

Vår omvärld blir alltmer komplicerad och svårare att hantera. I närvårdarens yrke, bland människor, behövs en stark yrkesetik och teorigrund samt praktiska färdigheter. Varje studerande och utexaminerad närvårdare förverkligar för sin del yrkesetiken och främjar den gemensamma välfärden i sitt eget arbete.

De yrkesetiska principerna är avsedda som stöd för studerande och arbetstagare, i synnerhet i sådana situationer där de gör val och fattar beslut som påverkar klientens liv och rättigheter. Etiska och moraliska valsituationer är närvarande i varje ögonblick: varje handling, gjord eller ogjord, är ett etiskt val.

Silja Paavola
ordförande

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSBRANSCHEN

.....

Arbetet inom social- och hälsovården styrs av förordningar och yrkesetiska principer som bygger på en gemensam värdegrund. Arbetstagarens etiska hållning kommer till uttryck genom tankar och handlingar. På tankenivå syns den etiska hållningen som kännedom om egna och allmänt accepterade värden och principer. Den etiska hållningen kommer också till uttryck som förmåga att granska den egna verksamheten utgående från klientens och patientens rättigheter och uppfattningarna om rätt och fel. I verksamheten konkretiseras den etiska hållningen genom handlingar och som arbetstagarens vilja och mod att göra gott och förbinda sig till etiska värden och principer.

Social- och hälsovårdstjänsterna finns till för att trygga medborgarnas välfärd och hälsa. Kommuner, organisationer och privata företag producerar olika tjänster för patienter och klienter på sjukhus, anstalter, enheter för boendeservice, i hemmen och inom öppenvården.

Arbetet innebär att ge stöd, handledning, vård och omsorg samt att främja hälsa och rehabilitering utgående från patientens och klientens fysiska, psykiska, sociala och andliga behov. Genom dessa tjänster ser man till att rättigheterna förverkligas för de människor som har den svagaste ställningen i samhället och att välfärden fördelas så jämnt som möjligt mellan klienterna och klientgrupperna. Målet är att främja ett gott liv och rättvisa i samhället.

Närvårdarens arbete grundar sig på lagar och förordningar som måste följas. Arbetstagaren ska ta hänsyn till och respektera individernas, familjernas, gruppernas och

samfundens individualitet samt den etniska och kulturella mångfalden i samhället. Det är arbetstagarens skyldighet att behandla patienter och klienter lika oberoende av ålder, kulturell bakgrund, kön, civilstånd, förmåga, social ställning, politiska åsikter, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion eller övertygelse.

Arbetet inom social- och hälsovården är förtroligt. Man måste ta hänsyn till patienternas och klienternas integritet, anhöriga, närstående och personliga angelägenheter i deras arbete. Arbetstagarna måste handla i enlighet med den lagstadgade tystnadsplikten och förordningarna om dataskydd.

Arbetstagarna har olika yrkeskompetenser och kulturbakgrunder. Arbetet är till sin natur både självständigt och multiprofessionellt samarbete. På arbetsplatserna får studerande inom branschen handledning och deras yrkeskunskaper utvärderas. Arbetsplatsernas och läroinrättningarnas personal och studerande förutsätts förbinda sig till de gemensamma yrkesetiska principerna.

Av en närvårdare krävs goda kunskaper i människorelationer och kommunikation samt förmåga att fungera tillsammans med olika människor. En yrkesperson handlar konstruktivt och värdesätter sitt eget och andras arbete. Arbetet förutsätter att man upprätthåller sitt eget kunnande, förnyar sig och förbinder sig till gemensamma mål, värderingar och arbetsätt. Sekretessen i patient- och klientförhållandet betonas, eftersom arbetstagaren i sitt arbete tar del av mycket hemlig information om klientförhållanden, arbetsgemenskapen och affärshemligheter.

NÄRVÅRDARYRKET

.....

Närvårdaren arbetar dagligen fysiskt och psykiskt nära människor. Hon eller han stöder, handleder, hjälper och vårdar olika klienter i alla åldrar, med olika kulturbakgrund och i olika livssituationer. Arbetet innebär att stöda människans tillväxt, utveckling och välmående, att främja hälsa, visa omsorg samt ge vård vid sjukdom. Närvårdaren arbetar som en medlem i arbetsgruppen och självständigt tillsammans med eller för klienterna, patienterna och deras närstående.

Ett klientcentrerat förhållningssätt är utgångsläget för etiskt handlande i mötet med människan. Ett respektfullt bemötande kräver finkänslighet och förmåga att lyssna på klienterna och patienterna samt deras anhöriga och närstående. Närvårdaren fattar i sitt arbete beslut som inverkar på andra människors fysiska och psykiska välmående. Besluten handlar delvis om små och omärkbara val tillsammans med eller för patienterna och klienterna men de kan ha stor betydelse i individens liv. Därför har patienten och klienten rätt att bli hörd i angelägenheter som berör honom eller henne. Arbetstagaren ska inte kränka patientens och klientens integritet och självbestämmanderätt.

I sitt arbete möter närvårdaren ofta utmanande och komplicerade situationer som man inte alltid hittar entydiga lösningar på. I etiska konfliktsituationer betonas vikten av professionellt och ansvarsfullt handlande. Arbetet kräver ständig vilja och färdighet att identifiera, diskutera och lösa etiska problem i arbetet.

NÄRVÅRDARENS ETISKA PRINCIPER

.....

RESPEKT FÖR MÄNNISKOVÄRDET

Närvårdarens arbete har sin grund i respekt för människovärdet och livet. Varje människa ska ha möjlighet att växa och utvecklas och rätt till ett gott och värdigt liv, oavsett livssituation. I sitt arbete vårdar närvårdaren varje människa på ett bra och värdigt sätt genom att bemöta och behandla klienten som en unik individ. Närvårdaren respekterar och skyddar människans integritet och egendom genom att beakta individens personliga livsvärden och livsstil. Hon/han talar till patienten och klienten i enlighet med hans eller hennes önskemål.

SJÄLVBESTÄMMANDERÄTT

Närvårdaren respekterar individens självbestämmanderätt och stöder rätten till ett självständigt, gott liv och delaktighet i beslut som gäller vården. Hon/han ser för sin del till att vården sker i samförstånd med klienten och patienten. Närvårdaren begränsar inte i onödan klienternas självbestämmanderätt utan överenskomna och skriftliga grunder som gäller vård eller säkerhet.

RÄTTVISA

Närvårdaren sköter sin samhälleliga uppgift. Hon/han är medveten om klienternas och patienternas rättigheter samt den lagstiftning som är relaterad till dem. Närvårdaren främjar klienternas och patienternas sociala rättvisa och välfärd och försvarar deras delaktighet så långt som möjligt.

JÄMLIKHET

Närvårdaren förverkligar för egen del jämlikheten i sitt arbete och i arbetsgemenskapen. Hon/han behandlar alla klienter, patienter, anhöriga och arbetskamrater lika, oberoende av deras sociala ställning, livssituation, kön, ålder, religion, kultur, övertygelse eller åsikter.

ANSVAR

Närvårdaren svarar som medlem i arbetsgruppen för sitt eget arbete i första hand i förhållande till klienten, patienten och arbetsgivaren samt upprätthåller sin yrkesskicklighet. Hon/han bär sitt etiska ansvar för besluten som fattas i arbetet och ansvarar för sin egen del för klienternas och patienternas samt arbetsmiljöns säkerhet. Närvårdaren handlar i förtroende och följer tystnadsplikten.

GEMENSKAP

Närvårdaren samarbetar på ett konstruktivt sätt med andra yrkesgrupper för klienternas och patienternas bästa. Hon/han för fram sina egna synpunkter på hur arbetet och arbetsgemenskapen kan utvecklas och tar också upp svåra frågor. Närvårdaren tar hand om sitt eget välbefinnande i arbetet och bidrar för egen del till arbetsgemenskapens välbefinnande. Hon/han deltar aktivt i utvecklandet av branschen och yrket i både arbetsgemenskapen och i samhället samt visar att hon värdesätter sitt arbete.

NÄRVÅRDARLÖFTET

Jag lovar att i mitt arbete som närvårdare respektera klientens människovärde och befrämja ett gott liv.

Jag lovar att stödja människans tillväxt och utveckling, funktionsförmåga och egen aktivitet samt att befrämja hälsa och vårda sjuka.

Jag lovar att sköta dem som behöver hjälp, förebygga marginalisering, lindra mänskligt lidande från livets början ända fram till livets slut.

Jag lovar att följa yrkesetiska principer och tystnadsplikt, utveckla min yrkesskicklighet samt befrämja mitt eget och arbetssamfundets välbefinnande i arbetet.

Jag förbinder mig att utveckla både min arbetsgemenskap och social- och hälsovården.

KÄLLOR

.....

- Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet (2005). Talentia ry.
- Terveydenhuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet (2001). ETENE-julkaisuja. 1. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Vanhuus ja hoidon etiikka (2008). Valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan raportti. ETENE-julkaisuja 20. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma. KASTE 2008–2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008:6.
- Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto. Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet (2001). Opetushallitus.
- Lähihoitajan eettiset ohjeet (2006). SuPer ry.
- Vuori-Kemilä, Lindroos, Nevala & Virtanen (2008). Ihmisen hyvä. Etiikka lähihoitotyössä WSOY.

LAGAR SOM STYR NÄRVÅRDARENS ARBETE:

- Finlands grundlag 731/1999
- Kommunlagen 365/1995
- Folkhälsolagen 66/1972
- Lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre 980/2012
- Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda 519/1977
- Lagen om barndagvård 36/1973
- Lagen om stöd för anhängvård 937/2005
- Lagen om patientens ställning och rättigheter 785/1992
- Lagen om behörighetsvillkor inom socialvården 272/2005
- Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården 812/2000
- Lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården 559/1994
- Lagen om service och stöd på grund av handikapp 380/1987
- Mentalvårdslagen 1116/1990
- Lagen om missbrukarvård 41/1986
- Socialvårdslagen 1301/2014
- Lagen om smittsamma sjukdomar 25.7.1986/583
- Förordningen angående specialomsorger om utvecklingsstörda 988/1977
- Förordningen om barndagvård 239/1973
- Förordningen om medicinsk rehabilitering 1015/1991

**FINLANDS NÄRVÅRDAR- OCH
PRIMÄRSKÖTARFÖRBUND SUPER RF**

Banmästargatan 12, 00520 Helsingfors

tel. 09 2727 910

www.superliitto.fi

SUPER